

1992-03-27

231-760-92

Enligt SÄNDLISTA

Utvidgning av naturreservatet Hovön, med det nya namnet Hovön-Alnön, i Östhammars kommun och fastställande av skötselplan

Naturreservatet Hovön bildades den 20 september 1973. En revidering genomfördes den 24 april 1987. Föreliggande revidering innebär att reservatsområdet utvidgas, att grunden för beslutet och ändamålet med reservatet ytterligare preciseras, att reservatsföreskrifterna ändras i begränsad omfattning, att skötselplanen kompletteras och att reservatets namn ändras. Samtidigt upphävs strandskyddet i den del som omfattas av reservatet. Förordnandet av naturreservatet kommer därför att ha följande lydelse från och med den dag detta beslut träder i kraft.

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET

Namn:	Hovön-Alnön
Objektnummer:	03-02-029
Kommun:	Östhammar
Fastigheter:	Långalma 10:1, delar av Nolsterby 1:7, 1:19, 1:21 och 2:3 samt del av samfällt vatten för Nolsterby skifteslag, Nolsterby s:1
Läge:	Norra delen av Ängsfjärden, ca 10 km sydost om Öregrund, bilaga A.
Topografisk karta:	12 J NV
Ekonomisk karta:	129 70
Koordinat i rikets system:	x=66872 y=16521
Koordinat enligt naturvårdsregistret:	12 J 7A 72 21
Gräns:	Markerad med kraftig punktstreckad linje på kartan, bilaga B.
Area:	379 ha, varav land 154 ha
Naturvårdsförvaltare:	Länsstyrelsen i Uppsala län
Markägare:	Staten, enskilda personer och bolag

1992-03-27

231-760-92

GRUND FÖR BESLUTET - BESKRIVNING AV OMRÅDET

Alnön med omkringliggande mindre öar har ett skyddat läge i Ängsfjärdens norra del. Berggrunden består av röd och grå gnejs, ögongnejs, dioritskiffer och diorit. De lösa jordarterna består främst av morän. Lera finns dock i svackorna mellan hållmarkerna. På Alnön har lera utnyttjats som odlingsmark.

Hovön, Skansören och Bergskäret är relativt höga, bergdominerade öar beväxna med främst omväxlande hållmarkstallskog. Här och var finns inslag av moränpartier med blåbärsgranskog. I skrevor är vegetationen örtrik med lövskogs- och kärrpartier. Skogen och öarna i övrigt är i huvudsak helt opåverkade av människan under senare tid. Södra och delvis östra delen av Skansen samt norra och östra delen av Bergskäret har attraktiva badklippor. Vattnen mellan öarna är grunda och delvis vassbevuxna.

Alnön är reservatets största ö med vidsträckta hållmarker som på några platser når över 15 m ö h. Stränderna har varierande utseende med kala klippor, steniga stränder med skog mot vattnet samt strandängar. De inre delarna av Alnön upptas av olika typer av barrskog såsom hållmarkstallskog, torr örtrik granblandskog och örtrik gran-skog på något fuktigare mark. I de örtrika barrskogarna finner man bl a blåsippa, vårärt, sårläka, nästrot, grönkulla och gullviva. Den torra örtrika granskogen har inslag av hållmarker med hållmarksarter.

Brukningssentrum ligger centralt på ön. Runt omkring gården finns örtrika backar som varierar från rena hållmarker till glest trädbevuxna partier med bl a ask, oxel, rönn och björk. Här växer Adam och Eva, svärdsyssa, mandelblom, brudbröd, gräslök, tjärblomster och blodnäva tillsammans med många andra örter och gräs.

De plana ytorna med lera har sedan århundraden varit uppodlade till åker och de våtare ytorna har fungerat som slåttermark. Åkerbruket upphörde år 1965. Åkrar och slåttermarker har sedan dess utnyttjats som betesmark för nötboskap. Många av omgivningarnas växter har vandrat in på de fd åkrarna, t ex gullviva, blåsuga, daggekåpa, teveronika, humleblomster och på några ställen även Adam och Eva. Odlingssmarkerna är dikade med grunda diken som börjar grundas upp och växa igen pga brist på underhåll.

Skogsmarken har utnyttjats för plockhuggning och en hel del röjningsvirke har använts för att bygga och underhålla det stora antal gärdesgårdar som man ännu överallt kan se rester av. Skogarna bär även tydliga spår av långvarigt skogsbete.

Ett flertal av de gamla askarna i närheten av gården har hamlats.

1992-03-27

231-760-92

På Alnön förekommer några mindre strandängar som betas, samt några mindre fattigkärr som delvis har utnyttjats som slåttermark.

Alnön har fasta stammar av rådjur, skogs- och fälthare, samt räv och grävling. Älg vistas även på ön.

Fågellivet är rikt med bl a häckande skrak, knipa, vigg, ejder, skäggdopping, sothöna, svärta och knölsvan.

Bebyggelsen inom reservatet finns på Alnön.

Öarna ingår i ett större område som i Uppsala läns naturvårdsprogram är klassat som område med mycket högt naturvärde (klass II). Hovön-Alnön ingår i ett större område, som enligt 2 kap 6 § lagen om hus hållning med naturresurser mm, har klassats som riksobjekt för naturvården. Det omfattas också av geografiska bestämmelser enligt 3 kap i samma lag.

ÄNDAMÅLET MED RESERVATET

Syftet med reservatet är

- att för framtiden bevara ett stycke genuin innerskärgård med höga botaniska och faunistiska värden med hällmarkstallskogar och örtrika granskogar som är opåverkade av modern exploatering, örtrika torrbackar och odlingsmark anpassad till naturförutsättningarna,
- att bevara förutsättningarna för det rörliga friluftslivet.

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Det beskrivna området, som avgränsas av punktstreckad linje på bilaga B, bör av skäl som ovan beskrivits särskilt skyddas på grund av sin genuina karaktär av innerskärgård med höga botaniska och faunistiska värden samt sin betydelse för friluftslivet.

Med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822) förklarar länsstyrelsen att naturreservatet Hovön skall utvidgas till att totalt omfatta det område som markerats på bilaga B som naturreservat, benämnt Hovön-Alnön.

RESERVATSFÖRESKRIFTER

För att trygga ändamålet med naturreservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen (SFS 1976:484) att nedan angivna föreskrifter samt vård och förvaltningsbestämmelser skall gälla beträffande området.

A Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen angående inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och författningar är det förbjudet att

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar områdets topografi eller landskapets allmänna karaktär, yt- eller dräneringsförhållanden såsom att gräva, muddra, spränga, borra, schakta, plöja, dämna, nydika, underhållsrensa dike eller på annat sätt föra bort vatten, utfylla, tippa, markbereda, bryta stubbar eller utföra annan direkt eller indirekt markbearbetning med undantag för
 - underhåll av befintliga diken som tjänstgör för odlingsmarkens dränering,
 - brukning av odlingsmarken,
 - åtgärder för vilka länsstyrelsen lämnat tillstånd enligt föreskrift A 17,
2. anordna upplag annat än tillfälligt i samband med reservatets skötsel,
3. uppföra, tillbygga eller ändra användningssätt av byggnad, anlägga väg, stig, spång, parkeringsplats eller annan anläggning med undantag för
 - erforderliga anordningar enligt fastställd skötselplan,
 - reparation av befintliga byggnader och brygga efter länsstyrelsens tillstånd,
4. anlägga eller tillbygga brygga eller annan anordning. Smärre anordningar som inte förändrar landskapsbilden kan dock få utföras efter länsstyrelsens tillstånd,
5. anlägga ny mark- eller luftledning,

1992-03-27

231-760-92

6. anbringa eller upplåta mark för tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning - informations- och fridlysningstavlor om reservatet undantagna,
7. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel,
8. tillföra växtnäringsämnen eller göra andra ingrepp som kan innebära förorening eller annan förändring av marken med undantag för ev gödsling av åkermark på Alnön.
9. avverka, röja, skogsodla eller utföra annan skogsbruksåtgärd eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar eller annan växtlighet med undantag för
 - de åtgärder som fastställs i bifogad skötselplan,
 - absolut nödvändiga åtgärder i samband med brandbekämpning,
10. införa för trakten idag främmande växt- och djurart,
11. sätta upp saltsten eller utfodra vilt med undantag för stödåtgärder för utrotningshotad art, saltsten för tamboskap undantagen,
12. på öarna framföra motordrivet fordon eller motorredskap med undantag för
 - erforderlig körning i samband med skötsel av naturreservatet,
 - erforderlig körning i samband med brandbekämpning,
 - fastighetsägares körning med snöskoter, på snötäckt mark, till och från egen fastighet på Alnön,
13. anlägga eller upplåta plats för tältning, camping, uppställning av husvagn, släpvagn eller motordrivet fordon,
14. upplåta mark för ridning, tävlingar, läger eller militära övningar,
15. anordna någon form av arrangemang varigenom allmänhetens fria tillträde till reservatet begränsas,
16. anordna eller upplåta mark för orientering eller snitslade spår.

Utan länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att

17. muddra Ersholmsströmmen, Vretströmmen eller Djuphagssundet

Dessutom gäller:

19. Föreskrifter nedan under punkt C gällande allmänheten gäller även markägare och innehavare av särskild rätt med undantag för åtgärd som är nödvändig för att kunna bruk och sköta naturreservatsområdet eller för att kunna utöva sin särskilda rätt.

B Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att de åtgärder som framgår av till detta beslut fogad fastställd skötselplan vidtas inom området.

C Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och författningar är det förbjudet att

1. gräva, hacka eller på annat sätt skada jordytan,
2. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar,
3. gräva upp blommor, gräs, mossor, lavar eller på annat sätt ta bort eller skada växter eller växtdelar av något slag med undantag för svamp- och bärplockning,
4. fånga eller bortföra djur med undantag av fisk, bortföra ägg, rom, bo eller medvetet störa djurlivet,
5. tälta, rida eller förtöja båt mer än ett dygn,
6. göra upp eld,
7. på öarna framföra eller parkera motordrivet fordon,
8. på ett störande sätt använda radioapparat, bandspelare, musikinstrument eller dylikt,
9. medföra ej kopplad hund,

D Föreskrifter med stöd av 9 § naturvårdsförordningen rörande naturvårdsförvaltningen

1. Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om naturvårdsförvaltningen genom att fastställa nedanstående skötselplan. Inom ramen för denna kan länsstyrelsen fortlöpande meddela direktiv för förvaltningen.
2. Naturvårdsförvaltare skall vara länsstyrelsen i länet.

Skötselplan

Syftet med naturvårdsförvaltningen

Reservatet skall skötas på ett sådant sätt att det för framtiden bevarar sina botaniska, faunistiska och kulturhistoriska värden.

Disposition och skötsel av mark och vatten

Beskrivning

Naturförhållanden beskrivs i avsnittet "Grund för beslut" ovan.

Målsättning och riktlinjer

Övergripande mål

Hävd av åker, slåttermarker, strandängar och hagar på Alnön

Åkermarken är inte brukad som åker sedan 1965. Åkrarna, slåttermarken, strandängar och hagar utnyttjas sedan dess som betesmark för ungnöt. För närvarande arrenderar den fd ägaren betesmarkerna.

Åker, slåttermarker och strandängar skall hållas öppna genom årligt bete och om så behövs med kompletterande slyröjningar. Antalet ungnöt bör vara ca 30 djur.

Stängsel finns uppsatta mot övriga fastigheter på Alnön samt mellan Alnöviken och Inre Hamnholmsviken. Djuren kan i övrigt ströva fritt på Alnön.

Åker och slåttermark kan behöva restaureras pga tuvbildning på fuktig mark och inträngande sly. Restaurering kan ske med slaghack eller liknande redskap.

Åkrarnas vegetation övergår allt mer till ängsmarker. De bör därför inte gödslas om de skall behållas som betesmark.

Börjar åkern däremot att åter hävdas som åker kan den gödslas.

Diken finns på åker och slåttermarkerna. Dessa kan vid behov rensas till ursprungligt djup. Nydikning får inte förekomma.

Hagmarker och backar runt gården bör hållas öppna genom bete för att området skall bibehålla sin örtrika karaktär. Träd och buskar gallras och röjs så att ett gles trädskikt bibehålls. De ädla lövträden gynnas och huvuddelen av föryngring av barrträd tas bort. Hamling av askarna bör inte förekomma. Risken är att de äldre träden far illa.

Hävd av skogsmarken

Skogen på Hovön, Skansen, Skansören, Bergskäret och småöarna i övrigt är i huvudsak opåverkade av människan i senare tid. Skogen skall lämnas att utveckla sig fritt. Alla skogsområden på Alnön har utnyttjats. Skogen närmast gården har nyttjats mer intensivt än mer perifera områden. Detta har varit vägledande vid indelning av skogsmarken i olika skötselområden. Hela skogsområdet har dessutom betats. Väl upptrampade stigar och öppningar i skogen bär tydliga tecken på bete.

De mest perifera skogsområdena lämnas att utveckla sig fritt (skötselområde 1 och 2). Den enda mer påtagliga inverkan på skogen kommer även i fortsättningen att vara skogsbete.

Skogen i anslutning till åker och slåttermarker glesas ut så att skogsbrynen bibehålls.

Den västra delen av Alnön (skötselområde 3) kan fortsättningsvis även utsättas för blädningshuggning. Stor försiktighet måste dock iaktas då riskerna är stora för stormfällning. Stormfällda träd tas om hand i möjligaste mån, dock utan att nya skogsvägar skapas.

Inom ett större (14 ha) skogsområde öster om gården har en gallring gjorts under de senaste åren. Ett stort antal vindfällan finns inom skogsområdet. Efter genomförd gallring bör endast försiktig plockhuggning eller upparbetning av nya vindfällan ske pga risken för ytterligare stormfällning.

Hällmarkerna lämnas fria från avverkning. Vindfällan kan tas om hand inom skötselområde 3 och 4.

Körvägar skall röjas och hållas fria från ris.

Kraftledningsgator får underhållas.

Transport av virke från skogen skall ske på ett sådant sätt att markskador undviks. Om markskador trots det uppkommer skall de lagas.

Byggnader på Alnön

Källare disponeras av säljarna under deras livstid och skall underhållas.

Fårhus och vagnslider är reparerat och rödfärgat och stenväggarna ommurade.

Loge och magasin är nyligen rödmålat och taket är reparerat.

Garage av cementsten med eternittak kan även i framtiden utnyttjas som garage för reservatets underhåll.

Båthus och sjöbod med vasstak, disponeras av säljarna under deras livstid.

Bryggan vid sjöboden bör repareras så att den återfår sitt ursprungliga utseende och funktion.

Gårdssmedjan ligger i en hage norr om gården. Taket och härden är reparerade och väggarna är rödfärgade.

Inom området finns även två slätterbodar som bidrar till förståelsen av en äldre markanvändning.

Skötselanvisningar

Skötselområde 1

Örtrik barrblandskog, hällmarker och igenväxta odlingsmarker. Skogsmarken har inte varit utsatt för modern exploatering. Inom området finns många stående döda träd och lågor. På Alnön har skogsbete satt sin prägel på området. I skötselområdet ingår hela före detta Hovöns naturreservat samt västra delen av ön Djuphaga, öarna Skär-glogrynnan, Bromsen, Bergskärsklubben, Taskörarna, Krukmakarön och Storbullen.

Mål: Området utvecklas till naturskog.

Åtgärd: Inget skogsbruk. Finns betesdjur att tillgå bör området på Alnön betas. I övrigt ingen åtgärd.

1992-03-27

231-760-92

Skötselområde 2

Örtrik barrblandskog, fattigkärr och hållmarker.

Mål: Området får utvecklas till betad naturskog.

Åtgärd: Betas. I övrigt ingen åtgärd.

Skötselområde 3

Torr, örtrik barrblandskog, örtrik barrblandskog och hållmarker.

Mål: Bibehålla en olikåldrig blandskog och de örtrika skogsbrynen mot odlingsmarkerna.

Åtgärd: Blädningsskogsbruk. Borttagande av vindfällan. Gallring och röjning av brynen mot odlingsmarken. Gynna apor, andra ädla lövträd och övriga bärande buskar.

Skötselområde 4

Örtrik barrblandskog och hållmarker. Gallring genomförd 1986-89.

Mål: Barrblandskog med olikåldriga bestånd.

Åtgärd: Borttagande av vindfällan och ev blädningshuggning. Huggning bör dock ske med stor försiktighet pga av den stora risken för stormfällning.

Skötselområde 5

Fd åker och slåttermark som utvecklas mot äng, samt betad strandäng.

Mål: Marken hålls öppen genom bete, slåtter eller åkerbruk.

Åtgärd: Befintliga diken kan underhållas.

Alt. 1. Bete. Ingen gödsling.

Alt. 2. Slåtter. Marken kan hållas öppen genom bearbetning med slaghack eller liknande redskap. Om möjligt bör höet tas om hand.

Alt. 3. Åkerbruk. Gödsling kan ske av åkermarken.

Skötselområde 6

Ängs- och betesbackar nära gården. Det högst prioriterade området vad gäller skötselinsatser.

Mål: Backarna hålls öppna med ett glest trädskikt med ädla lövträd.

Åtgärd: Betas. Gallring och röjning med gynnande av ädla lövträd och bärande buskar samt enar.

Skötselområde 7

Vattenområden

Mål: Området lämnas orört

Åtgärd: Ingen

Faunavård - jakt

Inom reservatet får jakt bedrivas i enlighet med gällande jaktlagstiftning.

Stödåtgärder får vidtas för utrotningshotad eller sårbar djurart. I övrigt får ingen viltutfodring förekomma.

Fiske

Fisket regleras inte i reservatsbeslutet.

Anordningar för rekreation och friluftsliv -tillgänglighet

Beskrivning

Reservatet består av öar utan förbindelse med fastlandet. Närmaste fastland kan nås via den enskilda vägen Bol-Sjölund, där brygga finns.

Främst södra delen av Skansen och norra delen av Bergskäret används av båtburna besökare för bad. Goda naturhamnar finns vid Skansens nordvästra del, Hovöns nordöstra del.

Övergripande målsättning

Reservatet skall vara tillgängligt för allmänheten enligt allemansrättsliga principer med de begränsningar som framgår av föreskrifter under punkt C ovan. Friluftslivets intressen ska i huvudsak tillgodoses genom reservatets naturliga förutsättningar.

Riktlinjer och åtgärder

Sopställ och toalett bör, om det visar sig nödvändigt, ställas upp på lämplig plats. I första hand bör den hänvisas till bryggan vid Alnös västra strand. Den bör utformas på ett sådant sätt att den anpassas till miljön.

Ett flertal körvägar finns på Alnön och de skall hållas framkomliga för såväl besökare som jord- och skogsbruksredskap. I övrigt planeras inga stigar i reservatet.

Renhållning

Naturvårdsförvaltaren svarar för eventuell renhållning.

Information

Information om objektet skall lämnas på informationsskyltar som placeras ut på lämpliga ställen inom reservatet. Naturvårdsförvaltaren ansvarar för produktion, uppsättning och underhåll av dessa skyltar. Skyltarna utformas enligt naturvårdsverkets anvisningar.

Utmärkning

Reservatsområdet skall vara utmärkt enligt svensk standard (SIS 03 15 22). Naturvårdsförvaltaren ansvarar för detta.

Tillsyn

Naturvårdsförvaltaren svarar för tillsynen av reservatet.

Dokumentation

Naturvårdsförvaltaren skall dokumentera slitage och andra förändringar i naturförhållanden m m.

Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Ekonomisk utredning

Utmärkning av reservatet:	20 000:-
Reservatsskyltar med skylthållare inkl. uppsättning:	20 000:-
Reparation av brygga:	25 000:-
Torrdass med sopställ:	20 000:-

1992-03-27

231-760-92

Årliga kostnader

Tillsyn:	6 000:-
Markvård:	15 000:-
Båt och övrigt:	5 000:-

Finansiering

Bekostas av staten genom statens naturvårdsverk.

Om sanitära anordningar placeras ut bör kommunen förmås att ansvara för dessa.

Länsstyrelsen upphäver, med verkan fr o m den dag detta beslut vinner laga kraft dels, det beslut som enligt 8-10 §§ naturvårdslagen och 7 § naturvårdskungörelsen som länsstyrelsen meddelat den 24 april 1987 (dnr 11.1211-1696-82) och dels, det beslut om strandskydd enligt 15 § naturvårdslagen meddelat den 18 juni 1975 (dnr 11.123-1167-75) i den del som omfattas av naturreservatet.

/C Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljö- och naturresursdepartementet, se bilaga C.

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Alsén jämte ledamöterna B. Andersson, I. Andersson, Ekström, Engblom, Ejdersund, Hedberg, Hedquist, Hofring, Hällström, Karlsson, Pettersson samt tjänstgörande suppleanterna Björkén, Lindell och Thorsell.

I den slutliga handläggningen deltog även länsråd Henricsson, länsantikvarie Eklund, länsarkitekt Fagerberg, länsassessor Holmquist, tf miljövårdsdirektör Petterson, avdelningsdirektör Hjelm och byrådirektör Westerlind, föredragande.

Hans Alsén

Urban Westerlind

Bilagor:

- A Översiktskarta
- B. Reservatskarta, skala 1:10 000
- C. Hur man överklagar

1992-03-27

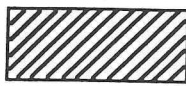
231-760-92

SÄNDLISTA

Statens naturvårdsverk
Boverket
Domänverket
Entomologiska föreningen i Uppland
Fastighetsbildningsmyndigheten Fastighetsregistermyndigheten
Kustbevakningen, Region nord, Box 145, 871 23 Härnösand
Naturskyddsföreningen i Uppsala län
Norrtälje polisdistrikt, Sjögruppen Box 144, 761 00 Norrtälje
Sjöfartsverket, sjökarteavdelningen, Fack, 601 78 Norrköping
Skogsvårdsstyrelsen i Uppsala län
Telekontoret, Uppsala
Tierps polisdistrikt
Upplands ornitologiska förening
Vägverket
Östhammars energiverk AB, Box 100, 742 00 Östhammar
Östhammars kommun
Östhammars naturskyddsförening

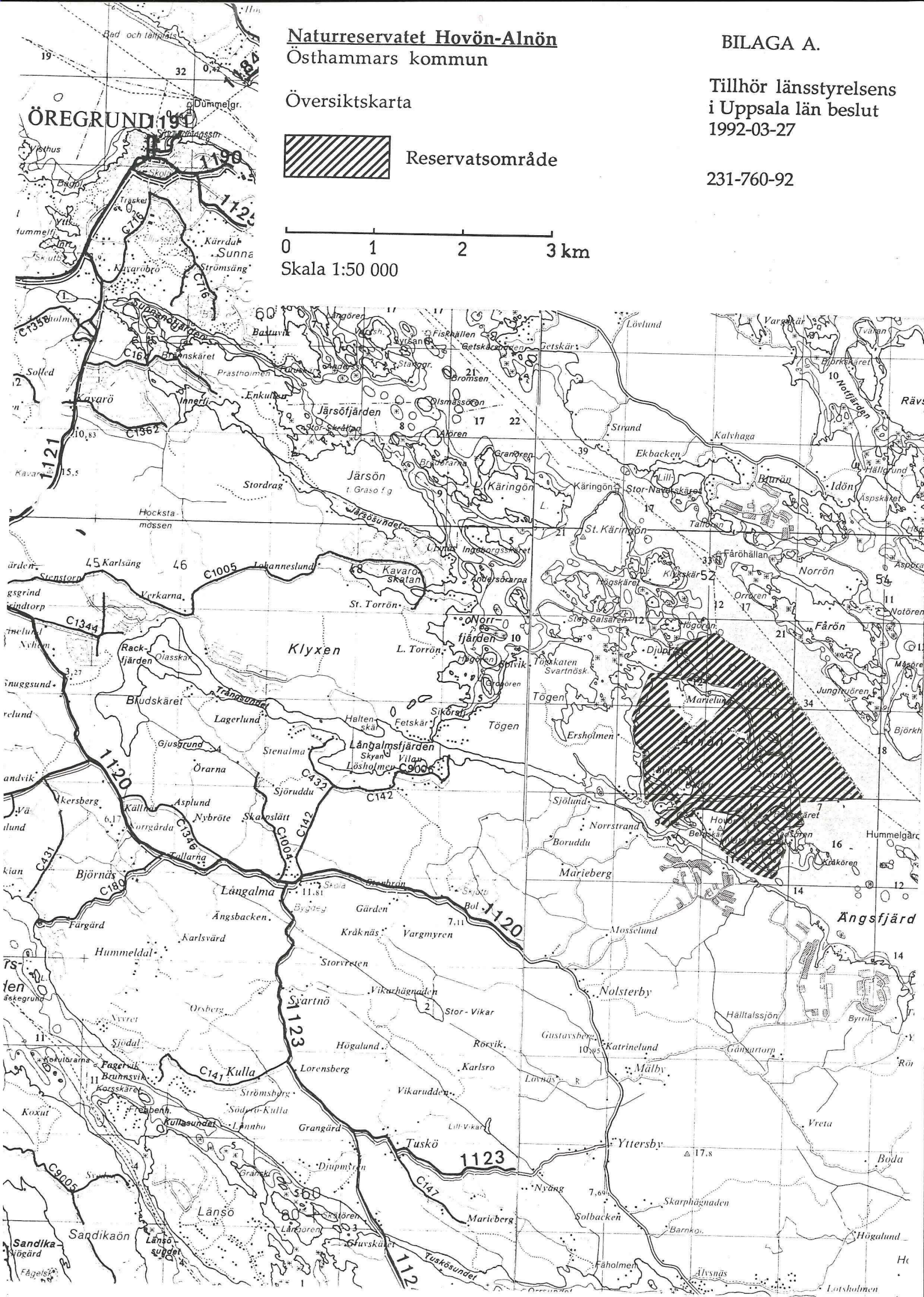
231-760-92

Översiktskarta

Reservatsområde

0 1 2 3 km
Skala 1:50 000

Naturreseptatet Hovön-Alnön

Östhammars kommun

BILAGA A.

Tillhör länsstyrelsens
i Uppsala län beslut
1992-03-27

Översiktstakta

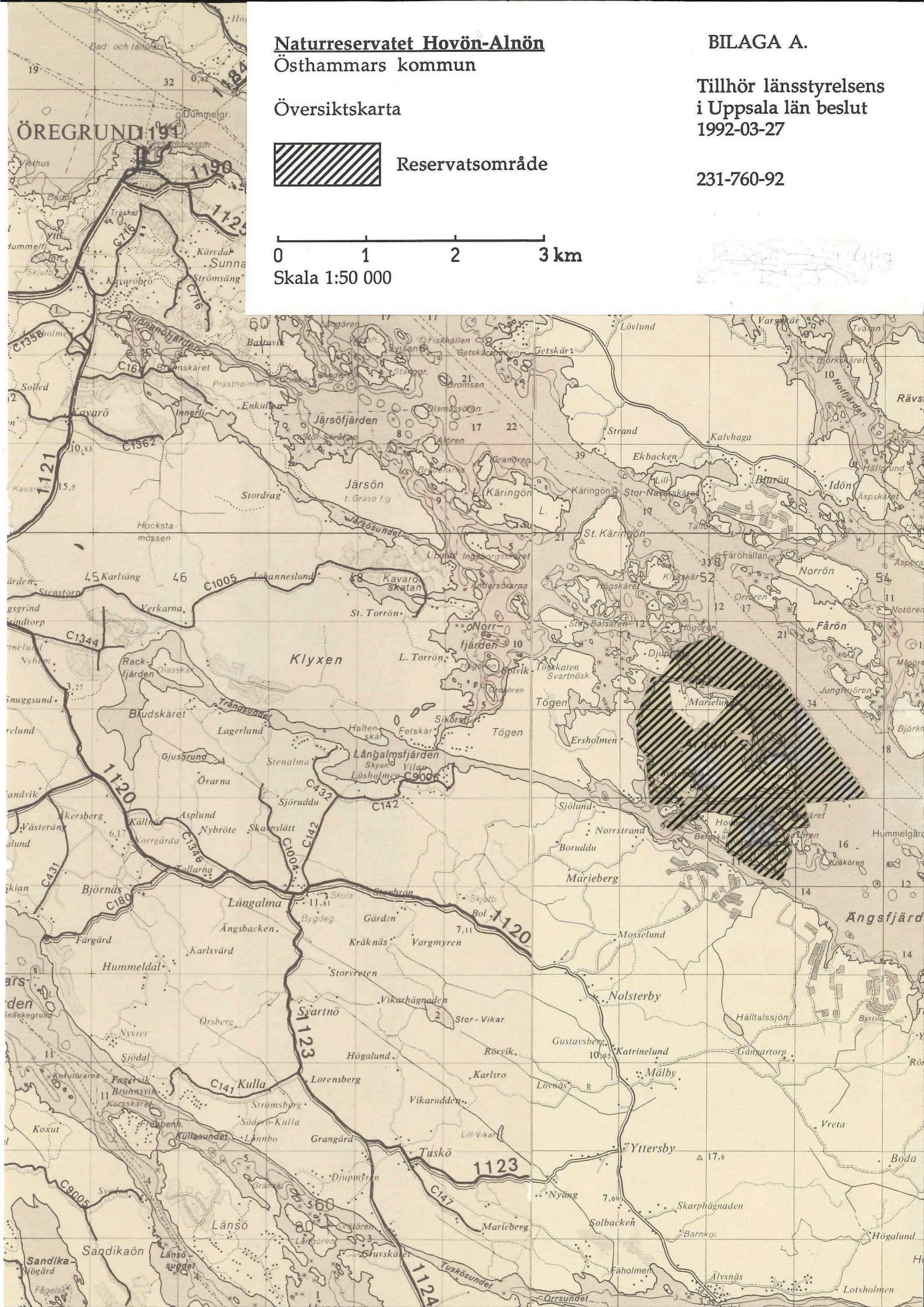

Reservatsområde

231-760-92

0 1 2 3 km

Skala 1:50 000

Tillhör länsstyrelsens
i Uppsala län beslut
1992-03-27
231-760-92

Naturreservatet Hovön-Alnön

Östhammars kommun

— · — · — · —	Reservatsgräns
— — — — —	Gräns för skötselområde
// // // //	Stängsel
3	Skötselområdesnummer

Skogsmark, skötselområde 1-4
och vatten, skötselområde 7

 Odlingssmark, skötselområde 5

 Hagmark, skötselområde 6

Skala 1:10 000

Utdrag ur ekonomiska
kartan 129 70

